

Nokturna

Pět příběhů o hudbě a soumraku

**KAZUO
ISHIGURO**

přeložil Ladislav Nagy

edice angloamerických autorů
ARGO

svazek 140

Nokturna
Pět příběhů o hudbě a soumraku

**KAZUO
ISHIGURO**

Z anglického originálu *Nocturnes. Five Stories of Music and Nightfall*,

vydaného nakladatelstvím Faber and Faber roku 2009,

přeložil a doslov napsal Ladislav Nagy

Odpovědný redaktor Petr Onufer.

Korektury Ludmila Böhmová a Michaela Šmejkalová.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Ilustrace na obálce Jan Uldrych.

Grafická úprava a sazba Jana Vahalíková.

Vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

argo@argo.cz, www.argo.cz,

roku 2021 jako svou 4630. publikaci.

Vytiskla tiskárna Těšínské papírny.

Vydání druhé, v Argu první.

ISBN 978-80-257-3527-5

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas

Sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

Tel.: 226 519 383, fax: 226 519 387

E-mail: odbyt@kosmas.cz

www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém knihkupectví

www.kosmas.cz

ZPĚVÁK CAJDÁKŮ

Toho rána, kdy jsem mezi turisty zahlédl Tonyho Gardnera, právě do Benátek přicházelo jaro. Už týden jsme hráli venku před kavárnou a musím přiznat, že to byla docela úleva, zvláště po všech těch stísněných hodinách v zadní části kavárny, kde jsme akorát překáželi zákazníkům scházejícím po schodech. Toho dopoledne docela foukalo, zbrusu nový stan se třepotal ve větru, ale my všichni se cítili nějak svěžejší, veselejší a myslím, že to bylo znát i na naší hudbě.

Mluvím, jako bych byl pravidelným členem kapely. Ve skutečnosti patřím mezi „cikány“, jak nám říkají ostatní muzikanti; jsem chlápek, co se toulá po náměstí a podle potřeby zaskakuje v tom či onom ze tří kavárenských orchestrů, které tu hrají. Většinou hraju tady v Caffé Lavena, ale když je někdy odpoledne nával, klidně se stane, že odehraju set s chlapci z Quaddri, přeždu k Florianovi a zase se vrátím na druhou stranu náměstí do Laveny. Se všemi vycházím dobře – s číšníky jakbysmet – a v kterémkoli jiném městě bych už měl stálé místo. Ale tady, kde jsou všichni posedlí tradicí a minulostí, je všechno vzhůru nohama. Kdekoli jinde by kytaristu vítali s otevřenou náručí. Ale tady? Kytara! Kavárník okamžitě znejistí. Kytara jim připadá moc moderní, turistům se nebude líbit. Loni na podzim jsem si pořídil jazzový model s oválným výřezem, vintage model, na jaký mohl hrát třeba Django Reinhardt, aby mě nikdo nemohl

považovat za rockera. Trochu to pomohlo, ale přesto kytara kavárníkům nejde pod vousy. Je to prostě tak, že když člověk hraje na kytaru, tak i kdyby to byl sám Joe Pass, na tomhle náměstí stálé místo nedostane.

Taky je tu přirozeně ta maličkost, že nejsem Ital, natož Benátčan. Stejně je na tom ten urostlý Čech, co hraje na altsaxofon. Ostatní muzikanti nás mají rádi, potřebují nás, ale nějak nezapadáme do oficiálního obrázku. Drž notu a hubu, říkají nám kavárníci. Aspoň turisté nepoznají, že nejsi Ital. Nos oblek, sluneční brýle, vlasy sčesané dozadu, a nikdo to nepozná, jen proboha nemluví.

Ale nevedu si špatně. Všechny tři kavářenské orchestry potřebují kytaru, zejména když musí hrát současně a soupeřit se svými rivaly – potřebují něco měkkého, pevného, ale zároveň dostatečně hlasitého, aby to celý orchestr podpořilo zezadu. Asi si říkáte, že tři orchestry hrající najednou na jednom náměstí musí být pěkný chaos. Ale Piazza San Marco je dost velké na to, aby tři orchestry pojalo. Turista přecházející náměstí bude jednotlivé melodie vnímat postupně – jedna zeslábně, druhá zesílí. Jako by ladil rádio. Jedna věc, kterou turisté vysloveně milují, jsou klasické šlágry, ty různé instrumentální verze slavných árií. No dobře, jsou na náměstí sv. Marka v Benátkách, a tak je jasné, že asi nezatouží po posledních popových hitech. Nicméně stejně chtějí každou chvíli slyšet něco, co poznají, třeba nějakou starou věc od Julie Andrewsové, anebo hudební motiv ze slavného filmu. Vzpomínám si, že jednou loni v létě jsem přecházel od kapely ke kapele a za jedno odpoledne jsem devětkrát vystříhl „Kmotra“.

No prostě toho jarního dopoledne jsme hráli před docela slušným davem turistů, a vtom jsem spatřil

Tonyho Gardnera. U stolku s kávou seděl sám, přímo před námi, nějakých šest metrů od našeho stanu. Na náměstí chodí slavní lidé pořád, takže už se tím nikterak nevzrušujeme. Možná si to mezi sebou v kapele pošeptáme na konci skladby. Podívej, tamhle je Warren Beaty. Koukni, Kissinger. Hele, tamhle ta ženská, ta hrála v tom filmu, jak si tam lidi vyměňují obličej. Jsme na to zvyklí. Vždyť koneckonců tohle je náměstí sv. Marka. Jenže když jsem si uvědomil, že tam sedí Tony Gardner, bylo to úplně něco jiného. Musím říct, že tehdy jsem fakt znervózněl.

Tony Gardner byl totiž oblíbencem mé matky. U nás doma za komunistů takovéhle desky skoro nešlo sehnat, ale matka měla téměř celou jeho diskografii. Jednou, to jsem byl ještě malý kluk, jsem jednu z těch vzácných desek poškrábal. V bytě nebylo k hnutí a já byl zrovna ve věku, kdy se člověk prostě musí hýbat, zejména v těch studených měsících, kdy se nedá chodit ven. Vymyslel jsem si proto takovou zábavu, přeskakoval jsem ze sedačky na křeslo, jenže jednou mi ten skok nevyšel a já zavadil o gramofon. Jehla se skřípěním přešla po desce – bylo to dávno předtím, než se objevila céděčka, matka přiletěla z kuchyně a rozeřvala se na mě. Bylo mi hrozně, nejen proto, že na mě řve, ale taky proto, že jsem věděl, že to zrovna hrála jedna z desek Tonyho Gardnera, jehož ona přímo zbožňovala. Zároveň jsem si uvědomoval, že i tahle deska teď bude přeskakovat, až si příště budeme pouštět jeho americké písničky. O léta později, to už jsem pracoval ve Varšavě a naučil jsem se nakupovat na černém trhu s deskami, jsem celou diskografii Tonyho Gardnera pořídil matce znovu, včetně té desky, kterou jsem poškrábal. Trvalo mi to sice přes tři roky, ale postupně jsem je po jedné

posháněl a vždycky, když jsem se jel za mámou podívat, jsem jí jednu přivezl.

Takže už chápete, proč mě tak rozhodilo, když jsem ho zahlédl, jak sedí sotva šest metrů ode mě. Napřed jsem tomu vůbec nemohl uvěřit a možná jsem i na okamžik vypadl z rytmu. Tony Gardner! Co by tomu řekla moje milovaná maminka! To kvůli ní, kvůli její památce musím vstát a jít mu něco říct a je mi úplně jedno, že se mi ostatní muzikanti budou posmívat, že se chovám jako pikolík.

Samozřejmě jsem nemohl odstrčit stolky a židle a rozběhnout se k němu hned. Nejdřív jsme museli dohrát set. Bylo to k nevydržení, to vám řeknu, další tři čtyři skladby a já se vteřinu co vteřinu strachoval, že se zvedne a odejde. Ale seděl na svém místě, úplně sám, upřeně se díval do své kávy a pomalu si ji míchal, jako by byl v rozpacích nad tím, co mu to číšník vlastně přinesl. Vypadal jako všichni američtí turisté, na sobě měl bledě modré tričko s límečkem a volné šedivé kalhoty. Vlasy, které na obalech desek zářily černě, teď měl skoro bílé, ale nic mu z nich neubylo a měl je úhledně sčesané dozadu stejně, jako je nosil kdysi. Když jsem ho poprvé zahlédl, zrovna držel sluneční brýle v ruce – pochybují, že bych ho jinak poznal –, ale jak jsme pokračovali a já ho upřeně celou dobu sledoval, znovu si je nasadil, pak sundal a zase dal na oči. Vypadalo to, že nad něčím usilovně přemýšlí, a mě mrzelo, že vlastně ani naši hudbu moc neposlouchá.

Konečně jsme dohráli. Aniž bych cokoli řekl ostatním, chvatně jsem vyšel ze stanu, proklestil si cestu mezi stoly k Tonymu Gardnerovi, na chvíli zpanikařil, protože jsem nevěděl, jak začít. Stál jsem za ním, ale on se z nějakého šestého smyslu či co najednou otočil – asi

to bylo léty zkušeností, kdy za ním neustále přicházeli fanoušci – a já najednou zjistil, že se představuju, chrlím ze sebe, jak moc ho obdivuju, že hraju v kapele, kterou právě poslouchal, že moje matka ho doslova zbožňovala. S vážným výrazem mi naslouchal a každých několik vteřin přikývl, jako by byl můj doktor. Já pokračoval, on jen tu a tam prohodil: „Skutečně?“ Po chvílce jsem si řekl, že bych ho už asi neměl otravovat, a chystal jsem se odejít, když mě zarazil otázkou:

„Takže vy pocházíte z komunistického bloku. Museli jste to mít hrozně těžké.“

„To je všechno minulost,“ pokrčil jsem rameny. „Teď jsme svobodná země. Máme demokracii.“

„To rád slyším. A teď jste nám krásně se svojí kapelou zahráli. Posadte se. Nedáte si kávu?“

Odpověděl jsem, že se nechci vnucovat, nicméně v tuto chvíli působil neodbytně. „Ne, ne, jen si sedněte. Říkal jste, že vaší mamince se líbily mé desky.“

Tak jsem se posadil a trochu se rozpovídal. Vyprávěl jsem mu o své mámě, o bytě, kde jsme bydleli, o deskách z černého trhu. Sice jsem si nedokázal vybavit názvy jednotlivých alb, ale začal jsem mu popisovat obrázky na obalech, jak jsem si je vybavoval, a pokaždé když jsem mu nějaký obal popsal, vztyčil prst a řekl něco jako: „Jo, tak to bude určitě Inimitable. The Inimitable Tony Gardner.“ Řekl bych, že jsme si oba dva tuhle hru užívali, ale pak jsem si povšiml, že pan Gardner sjel pohledem kamsi za mě, a otočil jsem se právě včas, takže jsem zahlédl ženu blížící se k našemu stolu.

Patřila k těm americkým dámám, které vás okamžitě oslní svou elegancí: skvěle oblečené, parádně učesané a s dokonalou postavou, takže teprve zblízka si člověk uvědomí, že nejsou úplně mladé. Zdálo by se, že ji klidně

považoval za modelku z nějakého módního magazínu. Ale když usedla vedle pana Gardnera a posunula si sluneční brýle na čelo, uvědomil jsem si, že jí musí být nejmiň padesát. Pan Gardner ji představil: „Tohle je má žena Lindy.“

Paní Gardnerová mi věnovala úsměv, který byl trochu nucený, pak směrem ke mně prohodila: „A kdo je tohle? Koukám, že sis našel kamaráda.“

„Přesně tak, miláčku. Zrovna jsem si tady hezky popovídal s... promiňte, přáteli, ani nevím, jak se jmenujete.“ „Jan,“ vyhrkl jsem. „Ale přátelé mi říkají Janek.“

Na to hned zareagovala paní Gardnerová: „Chcete říct, že vaše přezdívka je delší než vaše jméno? To je trochu divné, ne?“

„Ale miláčku, nebuď na toho člověka hrubá.“

„Ale já přece vůbec nejsem hrubá.“

„Tak si neutahuj z jeho jména. Buď hodná holka.“ Lindy Gardnerová se ke mně otočila s bezradným výrazem ve tváři. „Vy tušíte, o čem to mluví? Urazila jsem vás nějak?“

„Ne, ani v nejmenším, paní Gardnerová.“

„Neustále mi vyčítá, že jsem hrubá k lidem. Ale to vůbec není pravda. Cožpak jsem teď k vám byla hrubá?“ Pak se obrátila k němu: „Lásko, já s lidmi mluvím naprosto přirozeně. Takhle prostě mluvím. A nikdy nejsem na nikoho hrubá.“

„No dobře, miláčku,“ uklidňoval ji pan Gardner. „Nebudeme se kvůli tomu teď hádat. Tak či onak, tenhle pán tady, to není jen tak někdo z ulice.“

„Ne? A kdo to tedy je? Náhle nalezený synovec?“

„Buď k němu milá, je to kolega, muzikant, profík. Před chvílkou nám tu všem hrál,“ odpověděl a gestem na vysvětlenou ukázal ke stanu.

„Aha, takhle to je!“ Lindy Gardnerová se ke mně znovu obrátila. „Vy jste tam před chvílkou hrál? No to bylo ale hezké. Hrál jste na akordeon, že ano? Opravdu hezké.“

„Děkuju za poklonu. Jen bych si dovilil podotknout, že hraju na kytaru.“

„Na kytaru? To si ze mě děláte legraci. Vždyť jsem se tady na vás před minutkou dívala. Seděl jste tamhle, hned vedle toho chlápka s kontrabasem a tak nádherně jste hrál na ten akordeon.“

„Promiňte, ale na akordeon hrál skutečně Carlo. Ten velký plešatý...“

„Opravdu? Neutahujete si ze mě?“

„Miláčku, už jsem ti říkal, abys na toho muže nebyla hrubá.“

Ne snad že by se na ni rozkřičel, ale jeho hlas zněl najednou tvrdě a našťvaně, načež se rozhostilo mlčení, které nakonec prolomil sám pan Gardner: „Promiň, miláčku, nechtěl jsem po tobě takhle vyjet.“

Natáhl se a uchopil ji za ruku. Skoro jsem čekal, že ho odstrčí, ale ona se namísto toho v křesílku naklonila k němu a druhou ruku položila na jejich propletené dlaně. Pan Gardner tak seděl několik vteřin, hlavu měl skloněnou, jeho žena upírala prázdný pohled kamsi za jeho rameno, přes náměstí k bazilice, ačkoli při pohledu do jejích očí bylo zřejmé, že svým pohledem nevnímá vůbec. Na okamžik to vypadalo, jako kdyby zapomněli nejen na to, že s nimi jsem já, ale že ze svého vědomí úplně vytěsnili i všechny ostatní lidi na náměstí. Ona pak skoro zašeptala:

„To je v pořádku, miláčku. Byla to moje chyba, že jsem tě našťvala.“

Chvíli dál tak seděli s propletenýma rukama, ona

si poté povzdychla, pustila mu ruku a pohlédla na mě. Podívala se na mě už předtím, ale tentokrát to bylo jiné. Teď jsem cítil kouzlo její osobnosti. Jako kdyby v sobě měla nějaký otočný ovladač s polohami od nuly do desítky a ten teď nastavila na šestku nebo sedmičku, nicméně cítil jsem to velice silně, a kdyby mě o něco požádala – třeba abych jí doběhl přes náměstí pro květiny –, rád bych to udělal.

„Janku, tak se jmenujete, že? Podívejte, omlouvám se. Tony má naprostou pravdu, neměla jsem s vámi takhle mluvit.“

„Ale paní Gardnerová, prosím vás, nedělejte si s tím starosti...“

„Navíc jsem vás určitě vyrušila v nějakém muzikantském rozhovoru. Víte co? Nechám vás, abyste v něm mohli pokračovat.“

„Miláčku, nemusíš vůbec nikam chodit,“ namítl pan Gardner.

„Ale musím, zlato. Jsem celá žhavá jít se podívat tamhle do toho obchodu Prada. Vlastně jsem přišla, jen abych ti řekla, že se tam zdržím o něco déle.“

„No dobře, jak myslíš,“ nechal se přesvědčit pan Gardner; vůbec poprvé se narovnal a zhluboka se nadechl. „Jestli opravdu chceš.“

„Neboj, já si to v tom obchodě určitě užiju. A vy dva si zatím můžete hezky popovídat.“ Vstala a lehce se dotkla mého ramene: „Mějte se, Janku.“

Dívali jsme se za ní, jak odchází, pak se mě pan Gardner chvilku vyptával, jaké to je žít se jako muzikant v Benátkách, a taky na orchestr v kavárně Quadri, který začal právě hrát. Nicméně to nevypadalo, že by mě skutečně poslouchal, a já se chystal omluvit a jít si po svých, ale on najednou pronesl:

„Chtěl bych se vám s něčím svěřit, příteli. Řeknu vám, co se mi honí hlavou, a vy se rozhodnete, jestli mi vyhovíte nebo ne.“ Naklonil se ke mně a tišším hlasem pokračoval: „Můžu vám něco říct? Poprvé jsme tu v Benátkách byli na svatební cestě. To bylo před sedmadvaceti lety. Měli jsme na to město krásné vzpomínky, a možná proto jsme se sem nikdy nevrátili, tedy alespoň ne společně. Takže když jsme plánovali tuhle dovolenou, která je pro nás dost zvláštní, řekli jsme si, že strávíme několik dní v Benátkách.“

„Takže tady slavíte výročí, pane Gardnere?“

„Výročí?“ Vypadal, že ho to vylekalo.

„Promiňte, myslel jsem, jak jste říkal, že to je zvláštní dovolená.“

Na okamžik se mu na tváři rozhostil překvapený výraz, vzápětí se ale hlasitě rozesmál svým znělým hlasem a já si okamžitě vzpomněl na písničku, kterou si neustále dokola pouštěla matka. Uprostřed té skladby byla mlouvená pasáž, v níž říká, že je mu jedno, že ho žena opustila, a jízlivě se přitom zasměje. Teď se stejný smích rozezněl po celém náměstí.

„Výročí? Ne, není to naše výročí. Ale to, co se vám chystám navrhnout, vlastně od toho není tak vzdálené. Chci totiž udělat něco hodně romantického. Chci jí zazpívat serenádu. Ale se vším všudy, pravou benátskou serenádu. A právě tady přichází vaše role. Budete hrát na kytaru a já budu zpívat. Uděláme to na gondole, pojedeme pod oknem a já jí budu zpívat. Pronajali jsme si jeden dům nedaleko odsud. Z okna ložnice je vidět přímo na kanál. Po setmění to bude naprosto dokonalé. Lamy na zdech domů scénu osvětlí tak akorát. My dva budeme v gondole, ona přijde k oknu. Spustím písně, co má ráda. Nemusíme tam být nějak dlouho, večer už

bývá chladno. Tak tři čtyři kusy, myslím. Samozřejmě se s vámi vyrovnám. Co tomu říkáte?“

„Pane Gardnere, bylo by mi tou nejvyšší poctou. Jak jsem vám už říkal, byl jste pro mě vždycky vzor. A kdy bychom to provedli?“

„Pokud nebude pršet, tak co třeba dneska? Kolem půl deváté? Půjdeme na večeři dřív, takže se do té doby vrátíme. Vymyslím si nějakou záminku, odejdu z bytu a setkám se s vámi. Necháme si přistavit gondolu a po kanále připlujeme pod okno. Bude to naprosto dokonalé, co tomu říkáte?“

Asi si dokážete představit, že to pro mě bylo jako splněný sen. A navíc to vypadalo tak roztomile, tenhle páreček – on po šedesátce, ona již překročila padesátku – se choval jako zamilovaní pubertáci. Vlastně ten nápad působil tak úchvatným dojmem, že jsem téměř zapomněl na scénku, které jsem právě byl svědkem. Chci říct, že mi v hloubi duše bylo od samého počátku jasné, že to nepůjde tak hladce, jak si to maloval.

Seděli jsme spolu s panem Gardnerem ještě pár minut a probírali detaily – které písničky chce zahrát, v jaké tónině, takovéhle věci. Pak jsem se musel vrátit do stanu na další set, a tak jsem vstal, potřásl mu rukou a ujistil ho, že se mnou večer může stoprocentně počítat.

Když jsem toho večera vyrazil na schůzku s panem Gardnerem, ulice byly temné a tiché. V té době jsem se ještě vždycky ztrácel, kdykoli jsem se vzdálil od náměstí sv. Marka; ačkoli jsem si tedy dal dostatečnou rezervu a věděl jsem, kde zhruba ten malý most, o němž pan Gardner mluvil, je, dorazil jsem na sraz s ním o pár minut později.

Stál pod lampou, na sobě měl zmačkaný tmavý oblek a košili rozhalenou na tři čtyři knoflíčky, takže bylo vidět

jeho zarostlou hrudí. Když jsem se za zpoždění omluvil, jen mě odbyl: „Prosím vás, několik minut! My jsme s Lindy spolu sedmadvacet let. Co je proti tomu několik minut?“

Ne že by byl přímo naštvaný, ale působil takovým vážným, zasmušilým dojmem – chci říct, že vůbec ne romantickým. Za ním jsem spatřil gondolu, lehce se pohupovala na vodě a na ní stál gondoliér Vittorio, chlápek, kterého zrovna moc nemusím. Ke mně se tedy vždycky choval mile, ale vím – a věděl jsem to už tehdy –, že chodí po městě a roznáší klevety, které se vůbec nezakládají na pravdě, o lidech, jako jsem já, o těch, jimž říká „cizinci z nových zemí“. Proto když mě toho večera srdečně pozdravil, jen jsem mlčky přikývl a počkal, až do gondoly pomůže panu Gardnerovi. Pak jsem mu podal kytaru – přinesl jsem si obyčejnou španělku, ne tu svou jazzovou – a nastoupil k nim.

Pan Gardner balancoval na přídi lodi a nakonec usedl tak těžce, až jsme se skoro převrhli. Podle všeho si toho ani nevšiml, a když jsme odrazili od břehu, stále upíral pohled do vody.

Několik minut jsme pluli v naprostém tichu, míjeli temné budovy, proklouzávali pod nízkými mostky. Najednou se vytrhl z hlubokého zamyšlení.

„Poslyšte, příteli. Víím, že jsme se pro tenhle večer domluvili na konkrétních písničkách, ale přemýšlel jsem o tom a uvědomil jsem si, že Lindy má strašně ráda píseň *By the Time I Get to Phoenix*. Kdysi dávno jsem ji nahrál.“

„Samozřejmě, pane Gardnere. Moje maminka vždycky říkala, že ta vaše verze je lepší než ta od Sinatry. A dokonce i než ta slavná od Glenna Campbella.“

Pan Gardner přikývl, potom jsem mu nějakou dobu neviděl do tváře. Vittorio vykřikl gondoliéřské varování,

jeho hlas se odrážel od okolních domů a vzápětí jsme prudce zahruli za roh.

„Zpíval jsem jí tu píseň častokrát, myslím, že by ji ráda slyšela i dnes večer. Znáte melodii?“

Já už si mezitím vyndal kytaru z pouzdra, a tak jsem mu zahrál několik taktů písně.

„Trochu výš. E moll. Jako jsem to hrál na té desce.“

Tak jsem začal hrát v té tónině, odehrál jsem snad už celou sloku, a teprve pak pan Gardner začal zpívat, ale nejdřív jen velmi potichu, spíš pro sebe, jako by si nebyl jistý slovy. Ale na ztichlém kanále jeho hlas dobře rezonoval. Vlastně musím říct, že to znělo nádherně. Já se na okamžik cítil zas jako malý kluk, představoval jsem si, že jsem opět v našem starém bytě, že ležím na koberci, matka sedí na sedačce, vyčerpaná, možná ztrápená z lásky, a v rohu místnosti se na talíři gramofonu otáčí album Tonyho Gardnera.

Pan Gardner se najednou zarazil, a pak rezolutně prohlásil: „Dobře, uděláme Phoenix v e moll. A pak možná ještě I Fall in Love Too Easily, jak jsme plánovali. A skončíme One for My Baby. To bude stačit. Dál už stejně poslouchat nebude.“

Jako by se po těch slovech opět ponořil do svých myšlenek, pluli jsme tmou za jemného šplouchání Vittoriových bidla.

„Pane Gardnere,“ přerušil jsem mlčení, „doufám, že nejsem příliš smělý, ale chtěl bych se zeptat, jestli vaše žena to představení čeká, anebo jestli to má být milé překvapení?“

Hluboce si povzdychl a pak odpověděl: „Řekl bych, že to budeme muset zařadit do kategorie toho nádherného překvapení.“ Po chvílce ještě dodal: „Bůh ví, jak zareaguje. Třeba se nedostaneme ani k One for My Baby.“

Vittorio zatočil za další roh, kde nás překvapil hlasitý smích a hudba, proploovali jsme kolem velké, jasně osvětlené restaurace. Vypadalo to, že všechny stoly jsou obsazené, číšníci mezi nimi jen kmitali a hosté vypadali velice šťastně, byť tou roční dobou nemohlo být u kanálu rozhodně teplo. Po tichu a tmě, jimiž jsme pluli dosud, působila restaurace zvláštním dojmem. Měl jsem pocit, že stojíme na místě a z břehu se díváme, jak kolem proplová zářící výletní loď. Všiml jsem si, že se naším směrem otočilo pár tváří, ale žádnou zvláštní pozornost nám nevěnovali. Když jsme měli restauraci za sebou, řekl jsem:

„Je to zvláštní. Dokážete si představit, co by ti turisté asi říkali, kdyby se dozvěděli, že kolem projela loď s legendárním Tonym Gardnerem?“

Vittorio sice anglicky moc nerozumí, nicméně význam téhle věty pochopil a potichu se zasmál. Ale pan Gardner nějakou dobu vůbec nereagoval. Ocitli jsme se znovu ve tmě a zrovna pluli úzkým kanálem kolem tlumeně osvětlených vchodů, a on řekl:

„Můj příteli, vy pocházíte z komunistické země. Proto si neuvědomujete, jak tyhle věci fungují.“

„Pane Gardnere, moje země už komunistická není. Jsme svobodný národ.“

„Odpusťte, nechtěl jsem se nějak dotknout vašeho národa. Poláci vždycky byli stateční a doufám, že se vám podaří vybojovat klid a blahobyt. Chtěl jsem jen říct, že vzhledem k tomu, odkud pocházíte, zcela přirozeně ještě jisté věci nechápete. Stejně jako je mnoho věcí, které bych ve vaší zemi nechápal já.“

„Asi to tak bude, pane Gardnere.“

„Ty lidi, kolem kterých jsme právě propluli. Kdybyste k nim přišel a zeptal se jich: ‚Pamatuje si někdo z vás